

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 6CoPr/3/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3522202756
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 09. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Stanislava Kollárová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2023:3522202756.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Stanislavy Kollárovej a členov JUDr. Ivety Anderlovej a Mgr. Mareka Anovčina v právnej veci žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. XX/X, E., právne zastúpený: JUDr. Dušan Motús, advokát, so sídlom Hviezdoslavova 3, Prievidza, proti žalovanému: Sociálna poisťovňa, so sídlom Ul. 29. augusta 8, Bratislava, IČO: 30 807 484, o náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom zo dňa 23. februára 2023, č. k. 10Cpr/26/2022-46 takto

rozhodol:

- I. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e** .
- II. Žalovaný **n e m á** nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu zamietol a žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznal. Na vec aplikoval ust. § 6 ods. 1, 3, § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia. V odôvodnení uviedol, že žalobca sa žalobou doručenou súdu dňa 21.09.2022 domáhal voči žalovanému zaplata 4.532,- Eur. Podľa hlásenia choroby z povolania zo september 2021 bola žalobcovi dňom 22.6.2021 zistená choroba z povolania, a to porucha sluchu z hluku. Lekárskym posudkom doc. MUDr. Ota Osinu, PhD. zo dňa 24.09.2021 bolo sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu ohodnotenú počtom bodov 400. Na základe rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo dňa 18.11.2021, č. XXXXX-X/XXXX-XX, bola žalobcovi priznaná a vyplatená náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 9 064,- €. Listom zo dňa 13.01.2022 žalobca požiadal Sociálnu poisťovňu o uzatvorenie dohody o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle ust. § 6 zákona č. 437/2004 Z. z., na základe ktorej bude žalobcovi vyplatené zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 50% základnej náhrady, teda v sume 4 532,- €. Pre prípad, že by sa zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 50% Sociálnej poisťovni javilo ako nedôvodné, žalobca požiadal o oznámenie, akú náhradu by bola Sociálna poisťovňa ochotná vyplatiť na základe dohody o vyrovnaní v zmysle ust. § 6 zákona č. 437/2004 Z. z. Sociálna poisťovňa s návrhom na uzatvorenie dohody nesúhlasila, čo právnomu zástupcovi žalobcu oznámila listom zo dňa 28.03.2022. Nakoľko pokus žalobcu o uzatvorenie dohody o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia so žalovaným nebol úspešný, žalobca si uplatňuje zvýšenie tejto náhrady v zmysle ust. § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. súdnou cestou. Zhoršenie zdravotného stavu žalobcu z dôvodu choroby z povolania nepriaznivo zasiahlo do jeho spoločenského života. Prognóza ochorenia nie je priaznivá, liečba nie je v podstate žiadna. Z posudku doc. MUDr. Ota Osinu, PhD. zo dňa 24.9.2021 o bodovom hodnotení sťaženia spoločenského uplatnenia vyplýva, že strata sluchu u žalobcu je podľa Fowlera 50,25%. Komunikácia žalobcu so svojím okolím je podstatne sťažená. Počas rozhovorov musí neustále žiadať o zopakovanie jednotlivých viet. Často si nesprávne domýšľa to, čo zle počul a podľa toho aj reaguje. Ľudia ho opravujú a on sa potom cíti

nepríjemne a trápne, najmä pred cudzími. Neuvedomuje si, že niekedy kričí. Žalobcovi pri rozhovoroch prekáža aj okolitý hluk. Nenavštevuje kultúrne podujatia, ani kino alebo divadlo. Problémy má aj pri vybavovaní úradných záležitostí a pri bežných nákupoch. Žalobca nedisponuje vodičským oprávnením, ako dopravný prostriedok však využíva bicykel alebo elektrickú kolobežku. V dôsledku poškodenia sluchu sa na ceste cíti neisto, keď nedokáže sluchom dobre vnímať ostatných účastníkov cestnej premávky. Choroba z povolania nepriaznivo zasiahla aj do rodinného života žalobcu. Napr. si musí dávať hlasnejšie televízor, čo potom prekáža jeho manželke. Často nezaregistruje, keď ho manželka osloví, alebo keď na neho zavolá z inej miestnosti. Žalobca má dvoch synov vo veku 34 a 35 rokov a jedného ročného vnuka. Aj s nimi má problém s komunikáciou a zvlášť ho to mrzí pri malom vnukovi. Choroba z povolania bola u žalobcu zistená k 22.6.2021, teda v produktívnom veku, keď mal 53 rokov a všetky predpoklady pre uplatnenie sa v spoločenskom živote. Zdravotné ťažkosti vyplývajúce z choroby z povolania však možnosti jeho uplatnenia výrazne limitujú. Na základe vyššie uvedeného sa žalobca domnieva, že v jeho veci ide o prípad hodný osobitného zreteľa, tak ako to predpokladá ust. § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia, a že sú dané zákonné dôvody na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 50%. Nakoľko náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia určená podľa § 5 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. dosahovala sumu 9 064,- €, zvýšenie o 50% predstavuje čiastku 4 532,- €. Žalovaná Sociálna poisťovňa vo svojom liste z 28.3.2022 uvádza ako jeden z dôvodov, pre ktorý nevyhovela žiadosti žalobcu o uzatvorenie dohody o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia skutočnosť, že doc. MUDr. Oto Osina ohodnotil žalobcove sťaženie spoločenského uplatnenia počtom bodov 400, ktoré ešte nedosiahlo zákonom stanovenú hornú hranicu 800 bodov, a že lekár nevyužil možnosť primeraného navýšenia bodového hodnotenia na dvojnásobok. Podľa názoru žalobcu tento dôvod neobstojí, pretože základom pre zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa ust. § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. je náhrada zodpovedajúca počtu bodov určenú lekárskej posudkom. V prípade neskoršieho zhoršenia zdravotného stavu poškodeného a následného zvýšenia bodového hodnotenia za sťaženie spoločenského uplatnenia sa poškodený opätovne môže domáhať zvýšenia ďalšej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa ust. § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. Zákon nepodmieňuje zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia jeho ohodnotením na hornej hranici stanovenej sadzby. Ako ďalší dôvod nevyhovenia žiadosti žalobcu žalovaným je skutočnosť, že žalobca je poberateľom úrazovej renty, avšak následkom inej choroby z povolania - choroby z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia končatín, a že nie je poberateľom invalidného dôchodku následkom choroby z povolania, a že o túto dávku Sociálnu poisťovňu nepožiadaval. Je pravdou, že žalobca trpí aj inou chorobou z povolania, ktorá mu bola priznaná skôr, avšak choroba z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia končatín postihuje žalobcove horné končatiny a v spoločenskom živote ho teda obmedzuje iným spôsobom ako porucha sluchu z hluku. Uznatie invalidity nie je nevyhnutnou podmienkou zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle ust. § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z.

2. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní zistil, že dňa 22.06.2021 bola u žalobcu zistená choroba z povolania a to porucha sluchu z hluku. C. F. F., A. v lekárskej posudku 24.09.2021 ohodnotil sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu z dôvodu poškodenia sluchu počtom bodov 400. Rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. XXXXX-X/XXXX-XX zo dňa 18.11.2021 bola žalobcovi priznaná náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 9 064,- Eur. Listom zo dňa 13.1.2022 žalobca požiadal žalovaného o uzatvorenie dohody o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle ust. § 6 zákona č. 437/2004 Z. z., na základe ktorej bude žalobcovi vyplatené zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 50% základnej náhrady. Žalovaný listom zo dňa 28.03.2022 oznámil žalobcovi, že na dohodu nepristúpi. Na základe vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno. V konaní sa domáhal mimoriadnej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. Žalobca v konaní poukazoval, že utrpel chorobu z povolania a poruchu sluchu z hluku, pričom strata sluchu u žalobcu je podľa Fowlera 50,25%. Mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa domáhal z dôvodu, že má problémy s komunikáciou s ľuďmi, nechodí na kultúrne podujatia, pri preprave na ceste sa cíti neisto, nedokáže sluchom dobre vnímať ostatných účastníkov cestnej prepravy. Súd dospel k záveru, že tieto skutkové tvrdenia automaticky neodôvodňujú priznanie zvýšenej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 citovaného zákona. Aby súd mohol posúdiť, či sú tu dôvody osobitného zreteľa na priznanie takejto odmeny, bolo povinnosťou žalobcu preukázať, ako žil dovtedy, kým neutrpel stratu sluchu, prečo mu aktuálne lekárska veda nedokáže pomôcť, napríklad rôznymi zdravotníckymi pomôckami, ako často navštevoval kultúrne podujatia, ako je na ňom závislá jeho rodina, priatelia, aké má záľuby a ako sa jeho život zmenil z pohľadu pracovného, rodinného,

spoločenského a voľnočasového života. Do úvahy súd vzal aj skutočnosť, že žalobca nebol uznaný invalidným, ako aj tvrdenie žalovaného, ktoré žalobca nepoprel, že žalobca je aktuálne zamestnaný, je poberateľom úrazovej renty a poberateľom kompenzačného príspevku baníkov, teda je poberateľom dávok, ktoré už sú kryté "sociálnym poistením". Súd považuje doterajšiu kompenzáciu náhrady vo výške 9.064,- Eur za sťaženie spoločenského uplatnenia zo strany žalovaného za dostatočnú, ktorá sa odvíjala od bodového hodnotenia lekára, ktorý poruchu sluchu obodoval na spodnej stupnici bodového hodnotenia, z čoho možno logicky usúdiť, že miera straty sluchu nie je pre žalobcu fatálna, ktorá by ho spoločensky a osobne odpísala z verejného a súkromného života. To, že žalobca je obmedzený na svojom živote vyplýva práve z jeho choroby, pričom obmedzenia, ktoré žalobca opísal, by pociťoval každý človek s takouto diagnózou. O trovách konania rozhodol súd v súlade s § 255 ods. 1, v spojitosti s § 262 ods. 1 CSP tak, že žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov konania, pretože si nárok na náhradu trov konania neuplatnil.

3. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie. Namietal, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ CSP) a napadnuté rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia vecí (§ 365 ods. 1 písm. h/ CSP). Tvrdenia žalobca o obmedzení v spoločenskom živote dostatočne odôvodňujú priznanie zvýšenej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods.5 zákona č. 437/2004 Z. z. Obmedzenia neboli žalovaným popreté, boli považované za nesporné. Žalobcovi lekárom načúvací prístroj nebol odporučený a na ochorenie nemá vplyv. Pred zistením choroby sa žalobca osobitným aktivitám nevenoval z dôvodu predchádzajúcej choroby z povolania. Ochorenie sluchu z hluku obmedzuje žalobcu v osobnom a rodinnom živote, pri komunikácii s inými ľuďmi, pri vybavovaní úradných záležitostí, pri bežných nákupoch. Žalobca dovŕšil 55 rokov a pri chorobe z povolania postihujúcu horné končatiny sa žalobca nemôže reálne venovať športovým a iným voľnočasovým aktivitám. Žalobca sa však mohol venovať svojej rodine, vnukovi, keď boli obmedzené jeho základné komunikačné schopnosti. Súd prvej inštancie vzal do úvahy aj skutočnosť, že žalobca nebol uznaný invalidom ako aj skutočnosť, že žalobca je aktuálne zamestnaný, je poberateľom úrazovej renty a poberateľom kompenzačného príspevku pre baníkov. Pre priznanie zvýšenej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia však zákon nevyžaduje priznanie invalidity. Zdôraznil poberanie kompenzačného príspevku ako aj úrazovej renty. Žalobca aktuálne nie je zamestnaný. Pracovný pomer žalobcu v Hornonitrianskych baniach Prievidza, a.s., bol ukončený k 30.9.2021 z dôvodu útlmového programu a následne sa žalobcovi už nepodarilo zamestnať. Súd prvej inštancie považuje doterajšiu kompenzáciu náhrady vo výške 9.064,- eur za primeranú. Mieru zásahu poškodenia zdravia do spoločenského života je potrebné posúdiť individuálne. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovanému uloží povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 4.532,- eur ako i náhradu trov konania.

4. Žalovaný v písomne podanom vyjadrení k odvolaniu žalobcu uviedol, že poskytnutá náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 9.064,- eur v plnom rozsahu zodpovedá povahe a obsahu všetkých obmedzení vo všetkých sférach života žalobcu, ktoré žalobca v žalobnom návrhu prezentoval. Podľa § 4 a § 10 zákona č. 437/2003 Z. z. výška bodového hodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia v lekárskom posudku zodpovedá závažnosti poškodenia na zdraví a predpokladanému vývoju následkov. V zmysle zásady proporcionality bola u žalobcu hodnotená choroba z povolania hluchota počtom 400 bodov. Ak možno očakávať priaznivý vývoj vzhľadom na intenzitu alebo trvanie následkov, použije sa počet bodov pri dolnej hranici rozpätia. Súd v rozhodnutí zohľadnil aj podmienku primeranosti náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Podľa výkladu k § 5 ods. 5 zákona o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia, toto osobitné moderačné právo súdu sa uplatní iba vtedy, ak súd v rámci dokazovania v každej veci ustálil skutkový stav do takej miery, aby mohol v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia dať stranám určitú, presvedčivú a jasnú odpoveď, čo v danom prípade splnené nebolo. Súd nenašiel dôvody hodné osobitného zreteľa na strane žalovaného a toto svoje zistenie zdôraznil aj poukazom na absenciu uznania invalidity z titulu odškodňovanej choroby z povolania. Žalobca však svoj nárok pre priznanie mimoriadneho zvýšenej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia nepreukázal. Žalovaný považuje napadnuté rozhodnutie za správne, primerané a navrhol ho potvrdiť.

5. Ďalšie vyjadrenia strany sporu nepodali.

6. Krajský súd v Trenčíne, ako súd odvolací, preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a § 380 ods. 1, 2 CSP, bez nariadenia

odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je neopodstatnené, preto je potrebný rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 CSP, potvrdiť.

7. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

8. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným nesprávnym právnym posúdením, to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II.ÚS 78/05).

9. Odvolateľ odvolaním namietal, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP).

10. Pokiaľ ide o odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. f/ CSP, podstata tohto odvolacieho dôvodu spočíva predovšetkým v nesprávnom postupe súdu prvej inštancie pri hodnotení výsledkov dokazovania. Dôsledkom toho je, že súd berie do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov nevyplývajú, alebo neboli účastníkmi prednesené, prípadne, že neprihliada na skutočnosti, ktoré boli preukázané, alebo vyplývajú z prednesov účastníkov. Nesprávne skutkové zistenia môžu byť aj výsledkom logických rozporov pri hodnotení dôkazov s osobitným zreteľom na závažnosť, zákonnosť a pravdivosť získaných poznatkov.

11. Za skutkové zistenia, ktoré nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní sa považuje taký výsledok hodnotenia dôkazov súdom, ktorý nezodpovedá postupu vyplývajúcejmu z ust. § 191 CSP. Podľa citovaného ustanovenia hodnotí súd dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Nesprávne hodnotenie dôkazov by bolo možné vytknúť súdu prvej inštancie v prípade, ak by zobral do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov účastníkov nevyplývajú, ani inak nevyšli v konaní najavo, prípadne, že by si nepovšimol rozhodné skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo vyšli v konaní najavo, prípadne preto, že pri hodnotení dôkazov, poprípade poznatkov, ktoré vyplývajú z prednesov strán, alebo vyšli najavo inak z hľadiska ich závažnosti, zákonnosti, pravdivosti alebo vierohodnosti je logický rozpor, alebo ak hodnotenie dôkazov odporuje citovanému zákonnému ustanoveniu.

12. Nesprávny skutkový záver je spôsobilým odvolacím dôvodom vtedy, keď súd prvej inštancie nepostupuje pri hodnotení dôkazov podľa § 191 CSP. Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Pri hodnotení dôkazov v súdnom konaní platí zásada voľného hodnotenia dôkazov súdom z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Nesprávne hodnotenie dôkazov by bolo možné vytknúť súdu prvej inštancie len v prípade, ak by vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov, alebo prednesov účastníkov nevyplývajú, ani inak nevyšli v konaní najavo, prípadne, že by si nepovšimol rozhodné skutočnosti, ktoré neboli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo vyšli v konaní najavo, prípadne preto, že v hodnotení dôkazov, či poznatkov, ktoré vyplývajú z prednesov strán, alebo vyšli najavo inak z hľadiska ich závažnosti, zákonnosti, pravdivosti alebo vierohodnosti, je logický rozpor.

13. Nesprávne právne posúdenie veci je spôsobilým odvolacím dôvodom vtedy, keď súd pochybí pri aplikácii práva na zistený skutkový stav, teda prípad, kedy bol skutkový stav posúdený podľa iného právneho predpisu, než ktorý správne mal byť použitý, alebo ak síce bol aplikovaný správne určený právny predpis, ale súd ho nesprávne interpretoval (nesprávne vyložil podmienky všeobecne vyjadrené

v hypotéze právnej normy a v dôsledku toho nesprávne aplikoval vlastné pravidlo, stanovené dispozíciou právnej normy).

14. Súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na tom právnom závere, že žalobca v konaní nepreukázal svoje skutkové tvrdenia na priznanie zvýšenej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia, ako žil žalobca do času, kým neutrpel stratu sluchu, prečo mu aktuálne lekárska veda nedokáže pomôcť, napríklad rôznymi zdravotníckymi pomôckami, ako často navštevoval kultúrne podujatia, ako je na ňom závislá jeho rodina, priatelia, aké má záľuby a ako sa jeho život zmenil z pohľadu pracovného, rodinného, spoločenského a voľnočasového života. Do úvahy súd vzal aj skutočnosť, že žalobca nebol uznaný invalidným, ako aj tvrdenie žalovaného, ktoré žalobca nepoprel, že žalobca je aktuálne zamestnaný.

15. V zmysle § 1 zákona č. 437/2004 Z. z., o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov, tento zákon ustanovuje:

- a) podmienky priznania a poskytovania náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia,
- b) vydávanie lekárskeho posudku o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia (ďalej len "lekársky posudok") a jeho náležitosti,
- c) zásady na hodnotenie bolesti a zásady na hodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia.

16. Podľa § 5 ods. 1 a 5 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia pri určení výšky náhrady za bolesť a výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa vychádza z celkového počtu bodov, ktorým sa bolesť alebo sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotilo v lekárskom posudku (§ 7 a 8). V prípadoch hodných osobitného zreteľa, akým je uznanie invalidity, 4) môže súd náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšiť najviac o 50%.

17. Úvaha súdu v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. nie je celkom voľná, lebo právny predpis ju usmerňuje tým, že rámcovo stanovuje predpoklady pre vznik nároku na základnú výmeru odškodnenia a tiež hľadiská, ktoré treba mať na zreteli. Pokiaľ zákon stanovuje rozpätie prípustného zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia (až o 50%), je nepochybné, že rozsah zvýšenia tejto náhrady musí byť diferencovaný. Diferenciácia rozsahu zvýšenia tejto náhrady musí vystihovať individuálne okolnosti každého prípadu. V reálnom živote sa vyskytujúce rozdiely v osobnosti človeka, v jeho individuálnych potrebách, životnom zameraní, v miere jeho angažovanosti v najrozmanitejších sférach života, ako aj odlišnosti v miere závažnosti poškodenia zdravia a intenzite obmedzenia poškodeného sa nevyhnutne musia prejavíť aj v diferencovanom prístupe k zvýšeniu tejto náhrady.

18. Pri rozhodovaní o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia súd zohľadňuje jednak tie stránky, ktoré sú spoločné pre život všetkých ľudí (možnosť vykonávať bežné životné úkony, postarať sa o svoju hygienu, stravovanie, obliekať sa, žiť prípadne rodinným životom, realizovať sa v partnerskom vzťahu, mať deti), jednak tie stránky, ktoré sú osobitné u každého jednotlivca zvlášť vzhľadom na jeho spoločenské dovtedajšie pôsobenie (stupeň jeho angažovanosti v najrozmanitejších sférach spoločenského života, za ktoré už doterajšia súdna prax považuje napríklad oblasť kultúry, športu, umenia, politiky, vedy). Jednotiacim hľadiskom pri určovaní adekvátneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia je, aby obe tieto stránky boli zohľadnené tak, že ich vzájomná jednota vyjadrí primeranosť priznanej náhrady vo vzťahu k povahe následkov poškodenia zdravia. V prípade niektorého poškodeného je v praxi opodstatnené klásť dôraz na prvú z uvedených stránok, v prípade iného poškodeného (naopak) na druhú spomenutú stránku; rozhodujúcou však zostáva ich jednota.

19. Vo všeobecnosti treba pripustiť, že v niektorom individuálnom prípade pôjde o tak mimoriadne závažné poškodenie zdravia osoby spoločensky sa dosiaľ nijako osobitne neangažovanej (napríklad v prípade mimoriadne ťažkého poškodenia zdravia v detskom veku), ktoré - aj s prihliadnutím na minimalizovanú predpokladanú budúcu kvalitu jej života - odôvodní priznanie zvýšenia náhrady za

sťaženie spoločenského uplatnenia až v hornej hranici stanoveného limitu (§ 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z.). Takéto zvýšenie je vyhradené prípadom straty životných príležitostí po celý zvyšok života, v ktorých je poškodený takmer vyradený zo života a kedy jeho predpoklady pre plnenie životných funkcií sú bežná alebo celkom zmarené. Súčasná právna úprava za relevantnú okolnosť z hľadiska určenia výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia považuje aj vek poškodeného. Zohľadnenie veku poškodeného predpokladá ustanovenie § 10 ods. 4 veta prvá zákona č. 437/2004 Z. z. To isté hľadisko treba mať bezpochyby na zreteli tiež pri úvahe o opodstatnenosti aplikácie § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. Invalidita - hľadisko priamo v tomto ustanovení uvádzané - skutočne nevyjadruje stupeň angažovania sa poškodeného v spoločnosti pred poškodením jeho zdravia. To však ešte samo o sebe neznamená, že aj ďalšie (v zákone síce výslovne neuvedené, avšak v praxi súdov považované za relevantné) hľadiská musia byť tiež bez vzťahu k tomu, aké bolo predchádzajúce uplatnenie poškodeného v spoločenskej sfére. Na druhej strane ale nemožno celkom vylúčiť prípad, v ktorom zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia blížiac sa až k hornému limitu (50 %) nebude v prevažnej miere odôvodnené individuálnymi (najmä medicínskymi) zisteniami týkajúcimi sa realizácie poškodeného v oblasti bežného života každého človeka (pri uspokojovaní jeho životných, biologických potrieb), ale skôr bude odôvodňované zisteniami súdu o osobitne vysokej (až mimoriadnej) miere predchádzajúceho uplatnenia sa poškodeného a jeho nasadenia v oblasti spoločenskej, kultúrnej, umeleckej, vedeckej alebo politickej.

20. Súd musí dbať o to, aby priznaná výška tejto náhrady bola založená na objektívnych a rozumných dôvodoch a aby medzi výškou priznanej náhrady a spôsobenou ujmu- poškodením zdravia, existoval vzťah primeranosti. Za spravodlivé rozhodnutie o nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia treba považovať také rozhodnutie, ktoré rešpektuje princíp proporcionality. Tento princíp vyžaduje, aby existoval vzťah primeranosti medzi priznanou výškou náhrady a spôsobenou ujmu. Odvolací súd v tomto smere poukazuje na ustálenú rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý posudzoval uplatnený nárok v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. , o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia: v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23.02.2017, sp. zn. 3Cdo/192/2015 – 23.02.2017- najvyšší súd vzhliadol, s poukazom na skutkové okolnosti konkrétneho prípadu, že zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 20% je adekvátne preukázanému obmedzeniu žalobcu v rodinnom, spoločenskom, športovom a predovšetkým pracovnom živote. V čase úraze mal žalobca 28 rokov, ktorý utrpel ako príslušník Policajného zboru v rámci služobného výkonu . Poukázal na princíp proporcionality, vzťah primeranosti , medzi priznanou výškou náhrady a spôsobenou ujmu (3 Cdo 464/2015- 25.2.2016). Uzavrel, že je potrebné prihliadať na trvalé obmedzenie hybnosti ľavého kolena, negatívne dopady na možnosti uplatnenia žalobcu v spoločenskom, rodinnom a pracovnom živote s ohľadom na vek žalobcu a prognózu vývoja jeho zdravotného stavu do budúcnosti. Na základe vykonaného dokazovania nebolo preukázané obmedzenie žalobcu v osobnom, rodinnom, spoločenskom, športovom a pracovnom živote v takom rozsahu, aby išlo o výnimočný prípad hodný osobitného zreteľa, ktorý by odôvodňoval odškodnenie na hornej hranici zákonom prípustnej miery zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia.

21. V ďalšom rozhodnutí Najvyšší súd Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo/126/2014 uviedol, že maximálne navýšenie o 50% je možné priznať len poškodeným s najťažšími následkami, keď zostanú pripútaní na lôžko, plne odkázaní na pomoc iných, ktorí nedokážu vykonávať ani základné životné úkony, sú plne izolovaní nielen od akéhokoľvek spoločenského, športového alebo kultúrneho života, ale aj od sexuálneho a citového života.

22. Otázku primeranosti zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia riešil Najvyšší súd aj v rozhodnutí z 19. júna 2019, sp. zn. 8Cdo/142/2018, keď súdy nižších inštancií priznali žalobcovi nárok na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. v plnom rozsahu, t. j. o 50%. Dovolací súd však zasiahol do úvahy odvolacieho súdu ohľadom priznaného zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle citovaného ustanovenia, pretože konkrétne skutkové okolnosti daného prípadu využité maximálneho možného zvýšenie tejto náhrady neodôvodňovali. Dovolací súd poukazom na ust. a § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. dospel k záveru že došlo k porušeniu zásady primeranosti. V preskúvanom prípade bolo zistené, že žalobca utrpel pri dopravnej nehode početné zranenia v 37. roku svojho života, pred úrazom viedol bežný život mladého človeka, nedosahoval mimoriadne výkony či už v osobnej, pracovnej, kultúrnej alebo športovej oblasti. Pracoval ako šofér kamiónu (v súčasnosti je už 3 roky nezamestnaný, nakoľko si nie je schopný nájsť prácu), finančne zabezpečoval rodinu, venoval sa dcére a manželke, chodil

do prírody, do spoločnosti, športoval. Bol fyzicky zdatný, pôsobil ako vojak v mierových misiách. Inak mal iba bežné záľuby a vykonával zvyčajné práce v domácnosti. Po úraze spôsobenom pri dopravnej nehode zavinenej treťou osobou sa mu zásadne zmenil jeho dovtedajší svet v každej oblasti života a bol vyradený aj z bežných činností. V dôsledku úrazu sa žalobca stal invalidným v rozsahu 65%. Poškodenie zdravia žalobcu vzniknuté pri dopravnej nehode (následky úrazu) sú u neho trvalé a dokonca sa prehlbujú. Žalobca je i držiteľom preukazu ZŤP z dôvodu miery funkčnej poruchy 50%. Žalobca v dôsledku úrazu utrpel vážne poškodenie mozgu a chrbtice s následkom postkomočného syndrómu a obmedzenia pohyblivosti krčnej chrbtice. Trpí častými bolesťami krčnej chrbtice, výraznou bolesťou v pravom ramene, slabosťou ruky, nespavosťou, máva závraty, problémy s pamäťou, nevie sa koncentrovať. Pre neznesiteľné bolesti užíva lieky na tlmenie bolesti. Ľavú ruku má mramorovanú a ohybotrofickú. Je čiastočne nesebestačný, nevie si zapnúť gombík, zips, obuť ponožky, zaviazať šnúry na topánkach, umyť hlavu. Jeho psychika je narušená a spojená s úzkosťou a bezmocnosťou. Trpí permanentnou únavou, nespavosťou a depresiami (je uzavretý). Je vylúčený z možnosti uplatniť sa v pracovnom zaradení (vzhľadom poklesu jeho schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou), ako aj v osobných záľubách, kultúrnom vyžití a v športe (nemôže viesť motorové vozidlo, nemôže vykonávať práce v záhrade, nechodí do kina, divadla, do spoločnosti, na dovolenky, nemôže dlhšie stáť, nemôže športovať, hubárčiť, venovať sa turistike, hrať sa s dcérou, ktoré činnosti dovtedy bežne vykonával). Tieto skutočnosti aj podľa dovolacieho súdu nasvedčujú tomu, že v prípade žalobcu boli dané okolnosti hodné osobitného zreteľa (§ 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z.) pre mimoriadne zvýšenie náhrady za SSU. V prípade žalobcu nešlo o úplné ochrnutie jeho končatín (končatiny), ktoré by znamenalo úplnú stratu schopnosti akéhokoľvek pohybu. Nejde ani o prípad ležiaceho pacienta vyžadujúceho podávanie umelej výživy, polohovanie a bez akejkoľvek komunikácie (kedy, by - podľa názoru dovolacieho súdu - bolo primerané zvýšenie až o 50%). Žalobca nie je nesebestačný, iba potrebuje pomoc s niektorými činnosťami. Vie sa samostatne pohybovať, nie je vylúčený z rodinného života. Napriek stupňu poškodenia zdravia žalobcu teda nejde v jeho prípade o najzávažnejšie možné sťaženie uplatnenia sa v živote, ktoré by odôvodňovalo využitie plného zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z.

23. V ďalšom rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 8Cdo/46/2018 zo dňa 30.01.2020- uviedol, že súd priznal žalobcovi poukazom na zdravotný stav žalobcu zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 40% s odôvodnením, že žalobca utrpel úraz vo veku 42 rokov, bol ženatý a mal dve deti. Miera poklesu vykonávať zárobkovú činnosť je 65%, ťažké zdravotné postihnutie s mierou funkčnej poruchy 50%. S ohľadom na závažnosť a intenzitu následkov u žalobcu v jeho spoločenskom uplatnení vo všetkých oblastiach jeho súkromného a pracovného života, nemôže vykonávať pôvodnú profesiu (robotník so zameraním montážnik oceľových konštrukcií), ani žiadnu stredne fyzicky náročnú manuálnu profesiu, je schopný vykonávať iba ľahšie veci týkajúce sa osobnej hygieny a to len pravou rukou, prestal hrať rekreačne hokej a futbal. Zdôraznil zachovanie zásady primeranosti.

24. Základnou povinnosťou žalobcu v civilnom súdnom konaní je povinnosť tvrdenia a dôkazná povinnosť. Žalobca je nielen povinný tvrdiť skutkové okolnosti, z ktorých svoj nárok odvodzuje a ktoré sú určené obsahom hmotnoprávnej normy, ale je zároveň povinný označiť a predložiť súdu dôkazy na preukázanie pravdivosti svojich tvrdení. Treba zdôrazniť, že obsah dôkaznej povinnosti, ako povinnosti označiť a predložiť dôkazy, nie je totožný s pojmom dôkazného bremena. Dôkazné bremeno predstavuje súhrn pravidiel umožňujúcich súdu rozhodnúť vo veci, ak nastane stav tzv. objektívnej neistoty nazývaný aj „non liquet“ („nie je jasné“), ktorý nedovoľuje súdu rozhodnúť v súlade s hmotnoprávnym stavom, pretože výsledky vykonaného dokazovania nedávajú súdu podklad pre prijatie záveru či už o pravdivosti alebo nepravdivosti tvrdení strany sporu, prípadne je tento stav dôsledkom nepredloženia dôkazov alebo situáciou, kedy sa strana sporu dostáva do dôkaznej núdze. Ide v podstate o procesnú zodpovednosť strany sporu za to, že v konaní neboli preukázané jej tvrdenia a že z tohto dôvodu muselo byť rozhodnuté o veci samej v jej neprospech (C. G., Dukazní břemeno v civilním soudním řízení, 1.vydání, Brno, Masarykova Univerzita v Brně, 1995). Pokiaľ ale súd na základe vykonaných dôkazov zistí skutkový stav a v rámci voľnej úvahy dospeje k záveru o pravdivosti alebo nepravdivosti tvrdení strany v spore, rozhodne vo veci samej na základe zisteného skutkového stavu, t. j. neuplatnia sa pravidlá dôkazného bremena.

25. Dôsledky neunesenia dôkazného bremena vyplývajú zo samotného rozdelenia dôkazného bremena medzi stranami v spore, ktoré vychádza z teórie preukazovania skutočností právo zakladajúcich. Každá

strana tvrdí a dokazuje tie skutkové okolnosti, z ktorých jej právo vyplýva a protistrana naopak tvrdí a dokazuje skutočnosti, ktoré toto právo vylučujú alebo zabraňujú jeho uplatniteľnosti. Dôsledky neunesenia dôkazného bremena sa potom riadia jednoduchým pravidlom neúspechu v spore stíhajúcim tú stranu, ktorá bola zodpovedná za preukázanie práva v jej prospech. Odvolací súd má za to, že žalobca v konaní neunesol dôkazné bremeno vo vzťahu k celému uplatnenému nároku, keď nepreukázal také individuálne okolnosti, ktoré by odôvodňovali priznanie zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a to ako žil žalobca po strate sluchu, aké mal životné zameranie, aká bola angažovanosť žalobcu v rôznych sférach života, či má možnosť vykonávať bežné úkony, žiť rodinným životom, obmedzenia s poukazom na vek, mimoriadne závažné poškodenie zdravia, straty životných príležitostí po celý zvyšok života, invaliditu.

26. Súd prvej inštancie správne konštatoval, že pre posúdenie dôvodov hodným osobitného zreteľa na priznanie uplatnenej náhrady bolo povinnosťou žalobcu preukázať, ako žil dovtedy, kým neutrpel stratu sluchu, prečo aktuálna lekárska veda nedokáže žalobcovi pomôcť, ako často navštevoval kultúrne podujatia, ako je na žalobcovi závislá rodina, priatelia, aké má žalobca záľuby a ako sa zmenil život žalobcu z pohľadu pracovného, rodinného, spoločenského a voľnočasového života.

27. Odvolacia námietka žalobcu, že priznanie invalidity nie je podmienkou zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. nie je dôvodná. V zmysle citovaného zákonného ustanovenia ako i poukazom na rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/212/2010 zo dňa 29.11.2011, uznanie invalidity je jedným, nie však jediným dôvodom hodným osobitného zreteľa pre zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, na ktorú skutočnosť poukázal aj súd prvej inštancie v danej veci, keď v bode 16. svojho rozhodnutia, keď skonštatoval, že pri rozhodovaní vzal do úvahy aj skutočnosť, že žalobca nebol uznaný invalidom, pričom zohľadnil aj ďalšie kritériá.

28. Žalobca v konaní nepreukázal dôvody hodné osobitného zreteľa pre priznanie uplatneného nároku, teda konkrétne dôsledky, aké malo poškodenie zdravia na životné úkony žalobcu, akým spôsobom a v akom rozsahu boli možnosti žalobcu pre ďalšie uplatnenie v živote a v spoločnosti obmedzené v porovnaní s predchádzajúcim rozsahom a kvalitou spoločenského, kultúrneho a pracovného života. Je potrebné poukázať i na rozsahu skutkových tvrdení žalobcu, ktorý sa obmedzil len na tvrdenia, že žalobcovi prekáža hluk, nenavštevuje kultúrne podujatia, kino, divadlo, má problémy pri vybavovaní úradných záležitostí, má problémy s komunikáciou a zvlášť pri malom vnukovi. Žalobca v konaní netvrdil také konkrétne skutkové okolnosti pre priznanie uplatneného nároku, okrem tvrdenia, že má problémy s komunikáciou s ľuďmi, nechodí na kultúrne podujatia, pri preprave sa cíti nevoľno, nedokáže sluchom dobre vnímať ostatných účastníkov cestnej prepravy.

29. Odvolacia námietka žalobcu poukazom na postoj žalovaného v konaní, ktorý podľa tvrdenia žalobcu, obmedzenia žalobcu nepoprel, preto je potrebné ich považovať za nesporné, nie je dôvodná. Ako vyplýva z obsahu spisu, č.l. 27, žalovaný už v písomne podanom stanovisku k žalobe uviedol, že žalobca je povinný preukázať dôvody hodné osobitného zreteľa, a to predložením konkrétnych dôkazov v aktivitách v rámci pracovného, spoločenského a súkromného života, ktoré pred poškodením zdravia vykonával a ktoré v dôsledku poškodenia zdravia vykonávať nemôže. Aj v ďalšom vyjadrení žalovaný namietal nepreukázanie žalobcom tvrdených skutkových okolností. Odvolací súd zdôrazňuje, že žalobca sa v konaní obmedzil na všeobecné tvrdenia, bez uvedenia relevantných skutkových okolností a obrana žalobcu spočívala v kritike postoja žalovaného v konaní bez vecnej argumentácie.

30. Žalobca v podanom odvolaní uviedol, že v dôsledku choroby z povolania boli obmedzené jeho základné komunikačné schopnosti, ktoré mu sťažujú realizáciu jeho osobnosti v tých najprírodzenejších spoločenských vzťahoch, teda vo vzťahoch rodinných a v interakcii s inými osobami. Odvolací súd uvádza, že aj tieto skutkové tvrdenia žalobcu nepreukázal a zostali len v rovine ničím nepodložených tvrdení.

31. Súd prvej inštancie správne uzavrel, že neboli splnené zákonné predpoklady pre priznanie nároku žalobcu v zmysle ust. § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z., keď bolo povinnosťou žalobcu tvrdiť také skutkové okolnosti týkajúce sa dôvodov hodných osobitného zreteľa pre priznanie zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia.

32. Na základe vyššie uvedeného odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v súlade s ustanovením § 387 ods. 1, 2 CSP ako vecne správny, vrátane výroku o trovách konania, potvrdil. Žalobca v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie neuviedol žiadne rozhodujúce skutočnosti, s ktorými by sa súd prvej inštancie v konaní nezaoberal a ktoré by neboli predmetom jeho posudzovania.

33. O náhrade trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalovanému nebola priznaná náhrada trov konania, nakoľko si trovy odvolacieho konania neuplatnil a tieto mu ani v odvolacom konaní nevznikli.

34. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Trenčíne pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).